

# НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЖУРНАЛ

НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ  
І ГОЛОВНОЇ АСТРОНОМІЧНОЇ ОБСЕРВАТОРІЇ НАН УКРАЇНИ

ISSN 2786-6882 (Online); ISSN 1819-7329

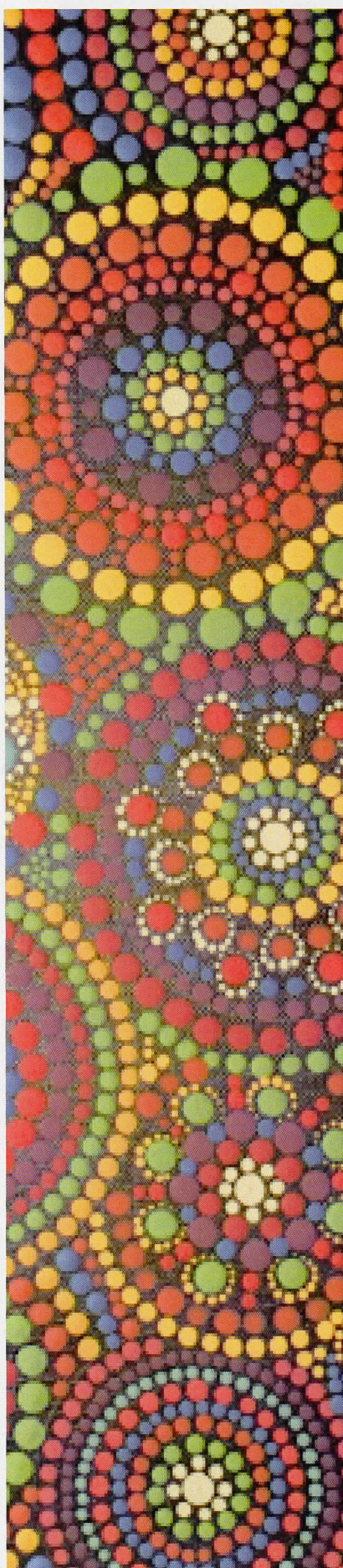


# СВІТОГЛЯД

№ 5 (97) 2022



ВІД ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА	1
<i>Ярослав Яцків</i> .....	1
<b>ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. ТОЧКА ЗОРУ</b>	
<b>ДУМАЙМО, ПАМ'ЯТАЙМО, НЕ ЗАБУВАЙМО!</b>	2
<i>Степан Геник</i> .....	2
<b>ВИДАТНІ ПОСТАТІ</b>	
<b>МИХАЙЛО ГОРБАЧОВ – ПРИНЦИПОВО РАДЯНСЬКА ЛЮДИНА</b>	6
<i>Марія Гессен</i> .....	6
<b>УКРАЇНА І СВІТ. НАУКОВЦІ – ЗАХИСНИКИ УКРАЇНИ</b>	
<b>НАШІ ХЛОПЦІ НА ВІЙНІ</b>	8
<i>Анатолій Тітенко, Ірина Шарай, Олександр Товстолиткін</i> .....	8
<b>ПРОФЕСОР З ПОЗИВНИМ «ПРОФЕСОР»</b>	9
<i>Євгенія Рябченко</i> .....	9
<b>НАШ «АКАДЕМІК»</b>	10
<i>Алла Діба</i> .....	10
<b>«І ЯКЩО ВЖЕ БИТИСЯ – МОЖНА БИТИСЯ ТІЛЬКИ ЛИШ ДО ОСТАНКУ»</b>	11
<i>Валерія Вест</i> .....	11
<b>ЙОГО ВІЙСЬКОВЕ ПСЕВДО – «ФІЗИК»</b>	12
<i>Євгенія Щербина</i> .....	12
<b>ПРО ВОЛОНТЕРІВ СКАЖУ СЛОВО</b>	13
<i>Антон Сененко</i> .....	13
<b>«КОЛИ ГОВОРЯТЬ ГАРМАТИ – МУЗИ НЕ МОВЧАТЬ. І НЕ БУДУТЬ МОВЧАТИ!»</b>	15
<i>Ірина Ключковська, Богдан Залізняк</i> .....	15
<b>ПРИПИНІТЬ ХОДИТИ НАВШПИНЬКАХ НАВКОЛО РОСІЇ</b>	16
<i>Александр Віндман</i> .....	16
<b>СВЯТО ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ В ДУХОВНОМУ ТА БОЙОВОМУ ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ</b>	22
<i>Віктор Гайдук</i> .....	22
<b>НАУКОВІ РОЗРОБКИ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКІЙ АРМІЇ</b>	28
<i>Володимир Неймаш</i> .....	28
<b>ЕЛЕКТРОДНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАКОПИЧУВАЧІВ ЕНЕРГІЇ</b>	29
<i>Володимир Боледзюк</i> .....	29
<b>КОНКРЕТНІ ДІЇ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНКРЕТНИХ ПРОБЛЕМ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА ПІСЛЯ НЕЇ</b>	30
<i>Симон Радченко</i> .....	30
<b>ПОЛОНЕНА ШКОЛА</b>	32
<i>Ігор Жук</i> .....	32
<b>НАЦІОНАЛЬНА СТІЙКІСТЬ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ</b>	38
<i>Ігор Сюднюков</i> .....	38
<b>УКРАЇНА І СВІТ. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ</b>	
<b>«ПІЗНАЄМО ВЕЛИКУ РАДІСТЬ ЄДНАННЯ».</b>	
<b>30 років тому відбувся Перший Всесвітній форум українців</b>	41
<i>Микола Жулинський</i> .....	41
<b>НАУКА І ОСВІТА</b>	
<b>ФІЛОСОФІЯ. ФІЗІОЛОГІЯ. БОТАНІКА. МАТЕМАТИКА. ФІЗИКА</b>	
<b>УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФСЬКА СПАДЩИНА Х–ХVIII СТ.</b>	48
<i>Володимир Литвинов</i> .....	48
<b>НАША СВІДОМІСТЬ ВПЛИВАЄ НА РЕАЛЬНІСТЬ</b>	50
<i>Джо Диспенза</i> .....	50
<b>УСЬОМУ ПОЧАТОК: НАСІННЯ – ІСТОРІЯ КОХАННЯ</b>	53
<i>Єлизавета Кордюм</i> .....	53
<b>ЗАДАЧА КОЛЛАТЦА</b>	56
<i>Петро Кособуцький</i> .....	56
<b>ФУНДАМЕНТАЛЬНА СИСТЕМА ОДИНИЦЬ</b>	62
<i>Леонід Черногор</i> .....	62
<b>МАНДРИ УКРАЇНОЮ</b>	
<b>АРХІТЕКТУРНІ ПРИНАДИ ОЛИКИ</b>	66
<i>Костянтин Буркут</i> .....	66
<b>НОВИНИ КНИГОВИДАННЯ</b>	
<b>«СПІВ ПТАХІВ» ПОЗА ЧАСОМ. Інтерв'ю з Олегом Кришталем</b>	70
<i>Вероніка Чекалюк</i> .....	70
<b>«УКРАЇНА ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА Л.Д. КУЧМИ»</b>	73
<i>Анна Радченко</i> .....	73
<b>«ЧИ ЄДИНІ МИ У ВСЕСВІТІ?»</b>	76
<i>Вадим Кайдаш</i> .....	76
<b>ВІД РЕДАКЦІЇ І РЕДКОЛЕГІ</b>	
<b>ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА ОГНЕВ'ЮКА</b> .....	80





# Науково-популярний журнал НАН України і ГАО НАН України «Світогляд»

Журнал засновано 2006 року

Том 17, № 5 (97), вересень—довтень 2022 року

Виходить 6 разів на рік

## Засновники

Національна академія наук України  
Головна астрономічна обсерваторія НАН України

## Журнал видається за сприяння

Національної академії педагогічних наук України,  
НЦ “Мала академія наук України”,  
Української астрономічної асоціації,  
Благодійного фонду Івана Гука

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого  
засобу масової інформації

КВ №1180-60Р від 25 квітня 2006 р.

ISSN 1819-7329

Матеріали друкуються українською мовою.

Редакція може друкувати статті,  
не поділяючи поглядів авторів.

Всі права застережено.

Для перевидання матеріалів, надрукованих у  
журналі, потрібно отримати дозвіл Редакції.  
Посилання на журнал “Світогляд” обов’язкові.

Оригінал-макет виготовлено в редакції журналу.  
**СВІТОГЛЯД, 2022**

## Адреса для листування:

резидія НАН України

редакція журналу “Світогляд”

пл. Володимирська, 54, оф. 318

Київ-30, 01601 Україна

е. адреси:

[svitohlyad@nas.gov.ua](mailto:svitohlyad@nas.gov.ua)

[svitohlyad\\_mag@ukr.net](mailto:svitohlyad_mag@ukr.net)

т. (044) 239 64 90, 239 65 67 Факс: (044) 234 63 87

Всі випуски журналу у 2006—2021 роках  
доступні за адресою: [www.svitohlyad.org.ua](http://www.svitohlyad.org.ua)

Надруковано до друку 10.11.2022 р.

Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. 9,30.

Тираж 368. Зак. № 6755.

Видавельць ВД “Академперіодика” НАН України

Терещенківська, 4, м. Київ, 01024, Україна

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи

№ 544 від 27.07.2001

## Головний редактор

Я.С. Яцків Національна академія наук України

## Заступник головного редактора

І.Б. Вавилова Головна астрономічна обсерваторія НАН України

## Редакційна колегія

М.І. Григорчук Інститут теоретичної фізики ім. М.М.Боголюбова НАН України  
Б.В. Гриньов Інститут сцинтиляційних матеріалів НАН України  
І.І. Гук Віденський медичний університет (Австрія)  
С.О. Довгий НЦ “Мала академія наук України”  
В.Є. Досенко Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України  
В.А. Жовтянський Інститут газу НАН України  
І.Т. Жук Інститут космічних досліджень НАН України і ДКА України  
А.П. Загнітко Донецький національний університет імені Василя Стуса  
А.С. Івченко Інститут географії НАН України  
І.М. Ключковська Національний університет “Львівська політехніка”  
В.А. Кордюм Інститут молекулярної біології і генетики НАН України  
С.В. Кульчицький Інститут історії України НАН України  
С.Я. Кучмій Інститут фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України  
**В.О. Огнев’юк** Київський університет імені Бориса Грінченка  
О.Є-А. Пахльовська Римський університет “Ла Сап’єнца” (Італія)  
В.В. Петров Інститут проблем реєстрації інформації НАН України  
В.П. Платонов Аерокосмічне товариство України  
М.М. Розумний Національний інститут проблем міжнародної безпеки  
А.Б. Романюк Університет м. Базель (Швейцарія)  
І.М. Трахтенберг Інститут медицини праці НАМН України  
О.В. Чепелик Національна академія мистецтв України  
Л.Ф. Черногор Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна  
В.А. Шендеровський Інститут фізики НАН України  
Г.С. Шер Вашингтон, США

## Відповідальний секретар

Марія Пилипенко [svitohlyad\\_mag@ukr.net](mailto:svitohlyad_mag@ukr.net)

## Редактор і перекладач

Євгенія Рябченко [e.ryabch@gmail.com](mailto:e.ryabch@gmail.com)

## Комп’ютерна верстка і дизайн

Сергій Вавілов [vil1980@ukr.net](mailto:vil1980@ukr.net)

## Дизайн обкладинки

Ігор Жук [zhukigor@gmail.com](mailto:zhukigor@gmail.com)

У статтях використано фотографії з архівів авторів і редакції.

На обкладинці журналу використані мозаїки Галини Зубченко та Григорія Пришедька «Перемога» (Інститут раку МОЗ України), «Ковалі сучасності» (Інститут ядерних досліджень НАН України), «Штучний інтелект» (Інститут кібернетики НАН України), а також мозаїчне панно «Борівітер» Алли Горської, Віктора Зарецького, Галини Зубченко, Григорія Пришедька, Василя Парахіна, Бориса Плаксія та Надії Світличної (маріупольський ресторан «Україна»), зруйноване російськими обстрілами влітку 2022 року

Запрошуємо Вас оформити передплату на науково-популярний журнал “Світогляд” на 2022 рік у відділеннях “Укрпошти” або в редакції журналу:

## Індекс журналу “Світогляд”

95374

## Вартість передплати

2 міс. 6 міс. 12 міс.  
100 грн. 300 грн. 600 грн.





*Алла Горська, Галина Зубченко, Григорій Пришедько. "Боривітер".  
Мозаїка, Маріуполь.*



У цьому випуску «Світогляду» ми започатковуємо дискусію: чому розпочалася ця невинуватна та жорстока війна Росії проти України, хто винен та чи буде наказаний агресор.

Але найбільшим здивуванням для деякого з громадян України та більшості жителів західних держав світу став той факт, як самовіддано та мужньо стали українці на захист своєї землі. Тут вже дається взнаки генна природа українців, про що писав *Василь Симоненко*:

**Народ мій є! Народ мій завжди буде!  
Ніхто не перекреслить мій народ!  
Пощезнуть всі перевертні й прибуду,  
І орди завойовників-заброд!  
Ви, байстрюки катів осатанілих,  
Не забувайте, виродки, ніде:  
Народ мій є! В його волячих жилах  
Козацька кров пульсує і гуде!**

Наші автори також намагаються знайти відповідь на одвічне запитання, чому українці, які пролили багато крові в боротьбі за волю, отримавши її – цю волю, розслабилися і не збагнули, як знову повертаються у чужинецьке ярмо. І тільки війна поставила всі крапки над «і».

Вистоемо, переможемо...

Увазі читачів пропонуємо роздуми *Степана Геника* на цю тему – відомого лікаря, вченого-винахідника, конструктора оригінальних хірургічних інструментів, заслуженого діяча науки і техніки України. Поряд із численними працями за основною спеціальністю він написав книги на морально-етичні, історико-патріотичні, науково-популярні теми. Серед них, зокрема, «Тернистий шлях до волі» (1996), «Усе починається з родини» (1998), «Людина. Сім'я. Україна» (2000), «150 великих українців» (2001), «Скарби здоров'я навколо нас» (2002), «150 великих українок» (2003), «Обдарована дитина» (2007), «Червоний колір гріха» (2010), «Мистецтво жити» (2015), «Благоговіння перед життям» (2016).

Отже, надаємо Степану Геніку шпальти «Світогляду» з його статтею «Думаймо, пам'ятаймо, не забуваймо!» за книгою «Тернистий шлях до волі» (В-во «Вік», Коломия, 1996). Ця книга – «багатоплановий трактат про найважливіші проблеми, які завжди були і залишаються актуальними для українського народу: єдність, патріотизм, національну свідомість, державницьке мислення, яничарство і зраду. На основі осмислення багатьох історичних подій та окремих фактів автор намагається допомогти сучасникам не повторити помилок, яких допустилися наші співвітчизники у далекому й недавньому минулому». ■

# ДУМАЙМО, ПАМ'ЯТАЙМО, НЕ ЗАБУВАЙМО!

**Народе український,  
Будь завжди собою,  
Стань гідним Верховини і Дніпра,  
Прийшла для діла і Твоя пора.  
Йосип Сліпий**

Російська царська, а відтак і радянська імперські системи – найжахливіші й найреакційніші форми державно-політичного устрою, які тільки знало людство. Вони гальмували розвиток цілих народів.

Є такий вислів: «*тоталітаризм – це кріпацтво на державному рівні*». Імперії забирають у підкорених народів результати їхньої праці, матеріальні й духовні здобутки. Вони діють всупереч законам розвитку людської цивілізації, всупереч законам природи, тому завжди розвалюються.

Для виправдання й ідеологічного обґрунтування своєї завойовницької політики московити ще за царя *Івана III* створили міф і фальшиву теорію про своє виняткове право на землі Київської Русі. Московія привласнює собі праім'я української держави – Русь і конструє міф про Москву – третій Рим. Московським самодержавцям і народів приписуються богообраність й особлива історична роль, а столиця Московії видається за центр світу.

Зі створенням за *Петра I* Російської імперії й подальшим розгортанням її експансії в Прибалтику, Середню Азію, на Кавказ та інші землі міф про третій Рим трансформується в антиісторичну тезу про месіанську роль Росії у світовій історії, що стає своєрідним обґрунтуванням претензії на світове панування. У радянській імперії ця теза поширюється в оболонці концепції про інтернаціональну роль СРСР у світовій революції. До свого останнього часу КПРС тратила колосальні кошти на підтримку «*братніх компартій*» у їхніх намаганнях установити тоталітарні режими в різних регіонах світу. Одновременно підтримувався вихований у росіян великодержавний імперський патріотизм, тобто шовінізм. Правда і законність відступають перед культом величчя й сили. На догоду загарбницькій політиці володарів приносяться в жертву історична справедливість, рівноправність народів, свобода і право їх на власне здійснення.



Росіяни були панівною нацією в Російській царській імперії, так же в СРСР, що наклало відбиток на їхню ментальність. А вигаданий після війни міф про роль «старшого брата» сформував у них комплекс зверхності щодо інших народів. Імперія деморалізувала і російську культуру. Їхні митці не тільки зраджують високі ідеали гуманізму і свободи, а й стають знаряддям імперської ідеології, запліщують очі на злочини режиму, а то й оспівують їх.

Ось уривок із листа **І. Тургенєва** до **Марка Вовчка**: «А ми, великороси, погладжуємо собі бороду, посміюємося і думаємо: нехай діти тішаться, доки ще молоді. Виростуть – зрозуміють. А тепер вони ще від власних слів п'яніють. І журнал у них на такому гарному папері, і Шевченко – такий великий поет... Тіштеся, любі діти».

У вірші «До кого говорить?» **Павло Тичина** висловлює свій біль з приводу шовіністичної вакханалії в Україні. А ось що відповів **Максим Горький** на пропозицію українського поета перекласти і трохи скоротити повість «Мати»: «Мені здається, що переклад цієї повісті українським наріччям непотрібний. Мене дивує той факт, що люди, ставлячи перед собою одну і ту ж мету, не тільки утверджують наявність наріч, прагнуть зробити наріччя мовою, але ще й гноблять тих великоросів, які опинилися в меншості у сфері цього наріччя ...»

Такі судження міцно вкоренилися у головах російських шовіністів і досі не можуть вивітритися з їхньої свідомості. На пропозицію створити в Україні окрему соціал-демократичну партію **Яків Свердлов** відповів: «Створення окремої партії, як би вона не називалася, якої програми не приймала б, вважаємо небажаним. Тому пропонуємо не вести жодної роботи в цьому напрямку». А **Йосип Сталін** на спробу виявити хоч якусь самостійність більшовицького українського уряду на чолі з **Миколою Скрипником** відреагував: «Припиніть бавитися в республіку!»

У 1930-х роках один із колишніх більшовицьких поведирів, а згодом найсерйозніший критик соціалізму в еміграції **Лев Троцький** зауважив, що «ніде репресії, чистки і всі інші види бюрократичного хуліганства в цілому не досягли таких страшних розмірів, як на Україні, в боротьбі з могутніми прихованими силами в українських масах, що прагнули більшої свободи і незалежності».

Кожен російський режим завжди послуговувався підступом і віроломністю супроти України й інших народів, а кожна форма союзу перетворювалась у найжахливіше поневолення. Жадоба бути все більшою, могутнішою, багатшою, але не власними зусиллями, а коштом поневолення й пограбування інших народів не знала меж. Немає таких московських сил, які позитивно ставилися б до самостійницьких змагань України. Зате російські та русофільські історики широко пропагують думку, що росіяни ніколи не поневолювали українців, що в організації голодомору не ставилося за мету підірвати основи державної самостійності Української республіки.

Ось одна (№ 0507609) з тисяч архівних справ, що свідчать, як беріївські слуги, «народні» суди і військові трибунали докладали зусиль, щоб нищити українське населення. Вони фальсифікували кримінальні справи, щоб звинуватити своїх жертв в антирадянській діяльності, масово виносили смертні вироки притягнутим до судової розправи за наклепами сексотів. Цю кримінальну справу за студентів Львівського ветеринарного інституту сфабрикували слідчі МДБ за доносом сексота, який стверджу-



**Степан Генік**

доктор мед. наук, професор,  
завідувач кафедри загальної хірургії  
Івано-Франківського національного  
медичного університету,  
м. Івано-Франківськ

вав, буцімто п'ятикурсники **М. Пасічник**, **Я. Лотоцький**, **М. Гарана** та **В. Левицький** збираються вчинити терористичний акт проти **Микити Хрущова**.

На слідстві студенти розповіли, що одного разу, побачивши машину, в якій їхав М. Хрущов, зауважили, що його можуть убити у Львові, якщо так буде їздити. Сфабриковану справу передали до військового трибуналу МДБ Київської області, а той засудив невинних до розстрілу. Колегія Верховного Суду СРСР вирішила замінити розстріл 20-річною каторгою, але голова військової колегії Верховного Суду СРСР **Василь Ульріх** (той самий, що в 1930-і роки знищив тисячі кращих синів України) опротестував це рішення і 4 серпня 1948 року студентів розстріляли, а їхні родини репресували. Не може не викликати почуття огиди постанова військового трибуналу про «оприбуткування трусів і майок розстріляних як держмайна».

Репресивна система діяла за жорстокими законами, підминала під себе правову систему, перетворюючи її на знаряддя автократичного режиму. Це була, як зазначав колись **Ш. Монтеск'є**, «найжорстокіша тиранія – та, що виступає під мантією законності й під прапором справедливості».

У січні 1947 року на нараді міської інтелігенції працівники МДБ і обкому компартії звинувачували ректора Львівського медінституту в «поганому вивченні студентів на їх благонадійність»: «На жаль, ви навіть за формальними ознаками не могли дати відомостей, скільки у вас із 800 студентів є неблагонадійними».



# НАУКОВЦІ – ЗАХИСНИКИ УКРАЇНИ

Ранок 24 лютого 2022 року поділив життя всіх людей в Україні на «до» і «після». Не були винятком і працівники наукових установ. Війна – це реальна загроза і для життя, і для роботи. Тому деякі науковці залишили свої домівки, евакуювались поза межі смертельно пораненої України. Там, на Заході, вони житимуть без страху за своє життя, матимуть можливість спокійно працювати і отримувати достойну платню, навіть більшу, ніж в Україні «до». Це – їхнє право. Чекаємо, що вони отримають вагомий науковий здобутки.

Більшість науковців України залишилися на своїх місцях – треба працювати, незважаючи на виклики і тяжкі умови воєнного часу в країні, треба допомагати державі вистояти і перемогти.

А є ще ряд наукових працівників, які, незважаючи на регалії, на вік та здоров'я, взяли в руки зброю і стали в ряди захисників Вітчизни за покликом душі та серця. Про них наша мова. З вірою і вдячністю. ■

Від головного редактора  
та редакції «Світогляду»

## НАШІ ХЛОПЦІ НА ВІЙНІ

Анатолій Тітенко, Ірина Шарай, Олександр Товстоліткін  
Інститут магнетизму НАН України і МОН України

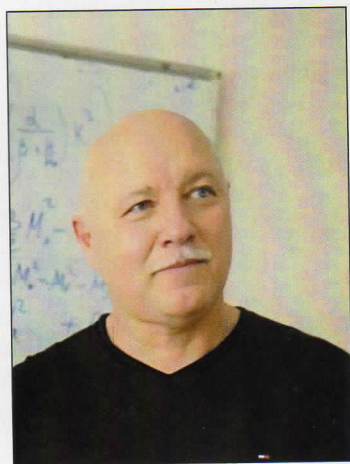
**Ж**иття постійно перебуває під сильним тиском всіляких обставин та викликів. Проте мало хто навіть з аналітиків міг уявити і передбачити перебіг події, які нині розгортаються в Україні. Планомірно наш східний сусід, який іменувався споконвічно «старшим братом» і принагідно клявся в цьому, підло встромив ніж у наше серце поранив його, проте не вбив. Росія повинна понести невідворотну кару за життя і каліцтво десятків тисяч громадян України.

Сум і біль пронизує зараз серце кожного свідомого українця. У ці буремні часи не лишилися осторонь нагальних викликів життя і співробітники Інституту магнетизму Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України (далі – ІМаг НАНУ та МОНУ). Так, до лав Збройних сил України добровільно долучилися троє наших науковців а решта докладають зусиль для підтримки обороноздатності країни і допомоги військовикам та тим співвітчизникам, які постраждали внаслідок ворожої навали. Зібрані кошти направляють у фонд «Повернись живим», у фонд *Сергія Притули*

У вересні 2022 року дирекція інституту дозволила передати у користування військової частини пасажирський мікроавтобус у робочому стані. Ми раді внести свій невеликий внесок для покращення можливостей військовиків.

Війни виграють не статистичні одиниці, а реальні особистості.

Тому хочемо познайомити Вас з нашими трьома воїнами-науковцями.



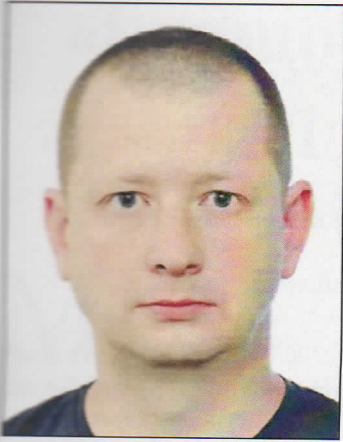
Юрій Дзежеря – фізик,  
доктор фіз.-мат. наук,  
професор

**П**ерший з них – найдосвідченіший із трьох, доктор фізико-математичних наук, професор, відомий як в Україні, так і поза її межами фізик *Юрій Дзежеря*. Він – керівник важливих наукових проектів, чим сприяє підвищенню міжнародного авторитету України. Має високий потенціал науковця-дослідника, про що яскраво свідчать наукові та кар'єрні здобутки. Його роботи друкуються у високорейтингових журналах, фактично він є одним з провідних виконавців робіт, спрямованих у тому числі й на зростання обороноздатності нашої держави. У послужному списку нашого провідного науковця великий багаж наукових публікацій, статей, низка патентів, а також цікавих монографій та книжок. Пройшовши школу в світових лідерів з фізики, таких, як *В.Г. Бар'яхтар* та *Ю.І. Горобець*, поступово наближається до рівня їхнього визнання.

Юрій працює не лише в ІМаг НАНУ та МОНУ. Він також за сумісництвом читає лекції з курсу фізики в Національному технічному університеті України «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Крім того, Юрій Іванович – один із спортивних лідерів Інституту, беручи участь у багатьох змаганнях.

У перший день військової агресії 24 лютого, коли стала реальною загроза оточення Києва, Юрій Дзежеря, не вагаючись, залишив домівку і поступив до лав Територіальної оборони на захист рідного міста та країни. Після проходження військової підготовки був залучений до лав ЗСУ, що дало йому можливість застосувати свої сили в бойових навичках служінню України, наближаючи день Перемоги.



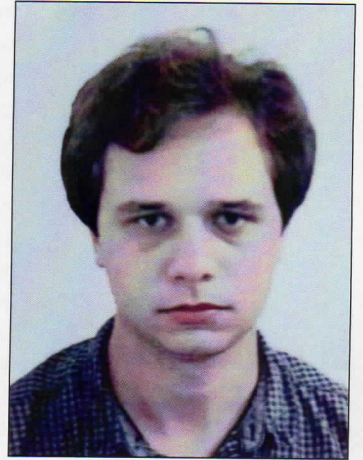


**Олександр Данилевич**  
канд. фіз.-мат. наук,  
ст. наук. співробітник

**Д**ругий наш захисник – **Олександр Данилевич** – працює в ІМаг НАНУ та МОНУ за сумісництвом, кандидат фізико-математичних наук, відомий український фізик з досить високою міжнародною репутацією і ступенем освіченості. В Інституті працює на посаді провідного наукового співробітника. Проте він – повноправний учасник важливих досліджень в інституті.

Олександр має високі наукові показники – його роботи друкуються у високорейтингових журналах, фактично він є одним із провідних виконавців робіт, які спрямовані на укріплення обороноздатності України. Нестандартні підходи до вирішення складних технічних задач дозволили йому запропонувати цікаві розробки та захистити їх відповідними патентними документами. Завдяки цьому відбувся своєрідний симбіоз теоретика і практика в одній особі, що є рідкісним випадком у сучасній науці.

Олександр Данилевич – викладач курсів фізики на кількох факультетах Національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського», який фактично є місцем його постійної роботи.



**Дмитро Яремкевич**  
мол. наук. співробітник

**Н**аймолодший з трьох науковців-захисників є **Дмитро Яремкевич**. На початку військових дій він перебував на науковому стажуванні в Німеччині. Проте, дізнавшись про початок повномасштабного вторгнення ворога, приїхав на Батьківщину та добровільно вступив до лав ЗСУ. Має високий рівень ерудиції та обізнаності у галузі різних фізичних процесів та явищ.

Служіння народу – найвища мета та головна місія патріотів України. На жаль, багато наших співробітників постраждали під час військової окупації Київщини, повністю або частково втратили житло, але не втратили віри в себе і в Україну. Золотими літерами будуть занесені імена наших героїв в історичний архів нашої майбутньої Перемоги. Незважаючи на вік, чини та регалії, наші воїни продемонстрували справжній героїзм при захисті своєї рідної землі, за що їм велика пошана та низький уклін. ■

## ПРОФЕСОР З ПОЗИВНИМ «ПРОФЕСОР»

**Євгенія Рябченко**

за матеріалами газети «Голос України»

**С**ергій **Леп'явко** — доктор історичних наук, професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, автор понад 200 наукових праць, серед яких 12 монографій. Спеціаліст з історії українського козацтва та з проблеми міжнародних відносин у Східній Європі в ранньомодерний період. 24 липня 2022 року йому виповнилося 62 роки.

Незважаючи на вік та на свої титули відомого науковця, Сергій Леп'явко в цей непростий доленосний для країни час знаходиться не в кабінеті вченого, не в студентській аудиторії, а в рядах діючої армії. Коли почалася «спецоперація» Путіна, Сергій Анатолійович як історик не сумнівався, що це – повномасштабна війна, і це – не на 2–3 дні. Своє місце він бачив безпосередньо серед захисників Вітчизни. В діючій армії він отримав і позивний – «Професор».

В армії наразі воюють і два його сини – **Ярослав** та **Богдан Леп'явки**.

Старший Ярослав воює з 2014 року, а з молодшим батько зустрівся в оперативному підрозділі «Північ». Богдан завдяки своїм контактам з громадськими діячами через волонтерів забезпечує підрозділ усім необхідним – вдалося вилучити і доставити в підрозділ кілька автомобілів, кількості бронезилетів, взуття, рації, розгрукки, продукти і т.п.

Отож, професор Сергій Леп'явко разом із синами в прямому сенсі пише новітню історію сучасного козацтва:

«Ми живемо у великий час. І я впевнений, що ми закінчимо цю війну перемогою», – говорить він. ■





# НАШ «АКАДЕМІК»

Алла Діба, літературознавиця,  
дослідниця творчої спадщини Лесі Українки



**Професор-богослов  
Юрій Чорноморець**  
24 лютого взяв до рук  
не старовинний фоліант,  
а снайперську гвинтівку  
і пішов захищати Україну

Київчанин **Юрій Павлович Чорноморець** народився 26 квітня 1974 р. в сім'ї інженера-хіміка **Павла Диви** та вченої-літературознавиці **Алли Гоцик (Диви)**. Батько Юрія помер, коли йому йшов сьомий рік. Відтоді він поступово ставав главою родини. Великий вплив на формування Юрія мали його дідусь **Юрій (Георгій)** – військовий інженер, водночас учитель і пасічник, та дідусів кузен, протоієрей **Микола Радецький** – багаторічний настоятель Володимирського собору в Києві. Загалом у родині багато вчителів і священників, деякі з них були репресовані й розстріляні в часи сталінщини.

Юрій Чорноморець закінчив філософський факультет Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, аспірантуру, докторантуру, а ще у шкільні роки – Республіканську школу бджолярів. Він – доктор філософських наук, професор кафедри богослов'я та релігієзнавства Педагогічного університету ім. Михайла Драгоманова; голова спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій зі спеціальностей богослов'я та релігієзнавство; член Комісії з державного визнання документів про наукові ступені та вчені звання, отримані у вищих духовних закладах при Міністерстві освіти і науки України.

Брав активну участь у двох Майданах та підготовці Томоса для України.

Окрім всього того він – дбайливий батько п'яти дітей, люблячий син і брат.

Одразу після повномасштабного вторгнення професор Чорноморець записався добровольцем (за станом здоров'я і сімейними обставинами мав право не призватися) у Територіальну оборону Голосіївського району м. Києва. Став снайпером. Брав участь у боях за Бучу (тут родове гніздо родини Юрія) й Ірпінь з боку Мошуна та Іванків і Чорнобильську АЕС. Одержав від побратимів промовистий позивний «Академік».

Після тих боїв він, як і багато хто з його товаришів, тяжко захворів. Юрій і досі лікується, але не полишає свого військового обов'язку, вдало поєднуючи героїчного солдата і менеджера-волонтера.

Він невтомно збирає кошти на снайперські рушниці, набої, приціли, автомобілі для перевезення воїнських груп на бойові завдання. Заради цього вчений без жалю розпродав свою унікальну філософсько-релігієзнавчу бібліотеку, залишивши собі сотню найнеобхідніших для подальшої роботи книг. Пояснює цей свій вчинок тим, що, якщо ми не переможемо загарбників, не захистимо своїх дітей, то жодна наука в нашій країні вже не буде потрібною.

Від 2004 р. Юрій Чорноморець виступає з критикою російського церковного шовінізму. Лауреат премії ім. Кароля Войтиги як найкращий релігійний журналіст України (2011 р.). Постійно співпрацює з різними релігійними конфесіями України.

Юрій постійно дає інтерв'ю, пише аналітичні статті для українських та найпрестижніших світових видань, де пояснює, що ж нині переживає Україна, піднімає питання існування в Україні церкви Московського патріархату. Ось що він говорить з приводу цього:

*«Довгі роки від 2001-го я розумів небезпеку нападу РФ як цілком реальну, а від 2004-го почав власну систематичну протидію інформаційній війні РФ в Україні та пропаганді імперських ідей, загорнутих у гламурні упаковки від кіріла до ткачова. Скільки я мав критики від різних впливових діячів УПЦ МП! Тисячі різких слів ранили моє серце. Тепер читаю їхні сторінки в Фейсбуці і там знаходжу такі різкі слова проти російської імперії та керівництва РПЦ, які б я не написав ні тоді, ні навіть зараз. Така переміна відбулася, бо війна стала для них реальністю, від якої неможливо сховатися. Бо злочини росіян перевищили всяку міру і їх уже неможливо заперечити».*

**PS.** З останнього поста Юрія Чорноморця у Фейсбуці:

*«Неймовірно важко зараз дістати щось снайперське далекобійне. Десятки чудових людей пішли нам назустріч, щоб в п'ятницю дати нам три Саважі у 338 калібрі. Це було дуже важко, але ми їх дістали, і нам навіть пообіцяли потім зібрати ще таких далекобійних снайперок. Затримка тепер за одним – за ресурсами.*

*Підтримаймо хлопців вчасно, забезпечивши безперервність наступальних дій. 4731219647256100» ■*



# «І якщо вже битися – можна битися тільки лиш до останку»

Валерія Вест, викладачка НТУУ Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського

**М**ене звати Валерія Вест, я викладачка КПП з кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови. Як науковиця працюю з темою репрезентації та пропрацювання травматичного досвіду через мову – я лінгвістка. В останні півроку я часто молилася Богові, щоб Він дав мені змогу писати вірші українською. Бо писати російською я більше не можу – я остаточно втратила цю здатність 24-го лютого. З тих пір мені часто здавалося, що я тепер ніколи не писатиму віршів: бо російською я більше писати не можу, а українською – не могла ніколи до цього. Але я молилася, довірившись Богові й поклавшись зрештою просто на те, що все буде так, як має бути. І з цього, мабуть, я таки маю писати вірші, бо от я ділюся з вами своїм найпершим віршем українською мовою. А історія вірша така.

Один український професор і богослов – власне, **Юрій Чорноморець** – постійно збирає гроші снайперам: на патрони, на оптику, на гвинтівки... Окрім іншого, він виставляє пости, де пропонує придбати книги з його власної домашньої бібліотеки. А нещодавно ще й картини продавав. Одним словом, він продає все, що в нього вдома не прибите цвяхами до стін чи підлоги. Усі виручені гроші йдуть на снайперів. А тепер вірш:

Богослов і професор на продаж ставить бібліотеку,  
Свою домашню, книжки мішками виносить із дому.  
Скільки патронів можна купити, якщо продати Сенеку?  
А якщо продати, може, кого-небудь з менш відомих?  
А коли книжок вже не стане, то й шафу продати можна,  
І за гроші ці взяти, якщо поталанить, нову гвинтівку.  
Шкода, що не можна за ніч зробитись таким заможним,  
Щоб із хати не винести книги, шафу і всю готівку.  
А коли вже винесли, можна винести ще й картини,  
Знявши зі стін у спальні рами старі й щербаті.  
Бо за оптику поки сплатили тільки лиш половину,  
А постачальник надто хороший - його не можна втрачати.  
Богослов і професор в фейсбук про снайперів пише знову,  
А всі гроші з лекцій його тепер ідуть на нові приціли,  
Допомога завжди цілеспрямована й часто - цілодобова,  
І вона має бути не тільки словом, а першочергово - ділом.  
Бо життя патронами зараз лічиться замість, як звично, днями,  
І гортаються сайти новин і снайперки спозаранку.  
Бо якщо вже кохати, то можна кохати тільки лиш до нестями,  
І якщо вже битися - можна битися тільки лиш до останку. ■



Валерія Вест

Фото Вадима Госпеллера

